

Σχέδιο Νόμου για «Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική στο Νησιωτικό Χώρο και λοιπές διατάξεις»

Γενικά – Πλαίσιο του σχεδιασμού

- Το τρίπτυχο «Νησιωτικότητα, Θαλάσσια οικονομία, Γαλάζια Ανάπτυξη» αποτελεί το δομικό στοιχείο της Νησιωτικής Πολιτικής που για πρώτη φορά εισάγεται σε θεσμικό κείμενο, κατά τρόπο ολοκληρωμένο, συνεκτικό και ρεαλιστικό.
- Το 18,7% της συνολικής επιφάνειας του εδάφους της αποτελείται από νησιά, στα οποία διαμένει πληθυσμός που αντιστοιχεί στο 15,1% του συνολικού εγχώριου πληθυσμού.
- Η θάλασσα, τα νησιά και ο παράκτιος χώρος της Ελλάδος, καθίστανται μοναδικοί πλουτοπαραγωγικοί πόροι για τη χώρα, ενώ περισσότερο από το 25% του ΑΕΠ της χώρας – με όρους καθαρής παραγόμενης αξίας – προέρχεται από οικονομικές δραστηριότητες που σχετίζονται με τη ναυτιλία, τον τουρισμό και τα συμπληρωματικά αυτών επαγγέλματα.
- Η αδιαμφισβήτητη αυτή αξία – με όρους εισοδήματος και απασχόλησης – που καταγράφεται στο νησιωτικό και παράκτιο χώρο στην Ελλάδα, δεν αντικατοπτρίζεται στην υιοθέτηση μιας δημόσιας πολιτικής μέχρι σήμερα.
- Ο ελληνικός θαλάσσιος χώρος του Αιγαίου, της Κρήτης και του Ιονίου στην Ανατολική Μεσόγειο, έχει ταυτόχρονα διεθνή και ευρωπαϊκό χαρακτήρα. Η διατήρηση ενός οικονομικά και κοινωνικά νησιωτικού ζωτικού χώρου, αποτελεί δικλείδα προστασίας εθνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων και αυτό δεν πρέπει να παραγνωρίζεται από κανέναν, πόσο δε μάλλον από το Κεντρικό Κράτος.
- Η νησιωτική οικονομία της Ελλάδας διαθέτει ορισμένα βασικά χαρακτηριστικά και τα οποία επιβάλλουν διακριτή αναπτυξιακή παρέμβαση: η ασυνέχεια του χώρου, ο κατακερματισμός των αγορών προϊόντων και εργασίας, οι αναλογικά αυξημένες απαιτήσεις σε υποδομές και εξοπλισμούς, το αυξημένο κόστος μεταφορών και η αδυναμία προσέγγισης στο ελάχιστο απαιτούμενο επίπεδο αναπτυξιακής βάσης.

Θεσμοθετείται για πρώτη φορά Πολιτική για τα Νησιά

Μέσω του προτεινόμενου νομοσχεδίου, εισάγεται η υποχρέωση για κατάρτιση της Εθνικής Στρατηγικής για την «**Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική στο Νησιωτικό Χώρο**». Η Εθνική Στρατηγική περιλαμβάνει σαφείς και μετρήσιμους δείκτες – στόχους τόσο στο εθνικό όσο και στο περιφερειακό επίπεδο, συγκεκριμένες πολιτικές περιφερειακής ανάπτυξης και αναφέρεται στο σύνολο των διαθέσιμων πόρων που μπορούν να αξιοποιηθούν για το σκοπό αυτό.

Η θεσμοθέτηση της Νησιωτικής Πολιτικής αποτελεί μέρος του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων «Ελλάδα Μπροστά» και συστατικό στοιχείο του Στρατηγικού Πλάνου του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, τεκμηριώνοντας την απόφασή της Κυβέρνησης για:

- αξιοποίηση των αναπτυξιακών προοπτικών των νησιών μας και
- ανάληψη ειδικής μέριμνας για την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή του νησιωτικού χώρου, υπό το πρίσμα της Θαλάσσιας Οικονομίας.

Μεταξύ των βασικών αρχών της νέου θεσμικού πλαισίου συγκαταλέγονται:

- η διασφάλιση της διακριτής αντιμετώπισης των μικρών και πολύ μικρών νησιών με υιοθέτηση ειδικών προγραμμάτων,
- η άσκηση ειδικής αναπτυξιακής πολιτικής για τα νησιά,
- ενίσχυση κοινοβουλευτικού έργου και παρουσίας στην αρμόδια επιτροπή,
- η υιοθέτηση Ειδικών Προγραμμάτων για τομεακές πολιτικές στο νησιωτικό χώρο.

Η νέα Νησιωτική Πολιτική απαιτεί **Προτεραιότητες, Μέσα, Εργαλεία/ Μηχανισμούς** και αποτελεσματική **Διακυβέρνηση** και θα πρέπει να συνδέεται με την ανάπτυξη της Θαλάσσιας Οικονομίας.

Προτεραιότητες – «ελάχιστοι» τομείς παρέμβασης

Η Εθνική Στρατηγική περιλαμβάνει ειδικούς αναπτυξιακούς στόχους που σχετίζονται κατ' ελάχιστο με τους κάτωθι τομείς:

- Λιμενική Πολιτική – Θαλάσσιοι Λιμένες
- Κρίσιμες Υποδομές Ενέργειας και Διαχείρισης Υδατικών πόρων
- Ακτοπλοΐα– Θαλάσσιες Μεταφορές
- Ενίσχυση νησιωτικής ανταγωνιστικότητας & επιχειρηματικότητας – Νησιωτικά παραγωγικά πρότυπα
- Θαλάσσια Επιτήρηση και Στρατηγική Ασφάλειας στη Θάλασσα
- Γαλάζια Επαγγέλματα – Απασχόληση και επενδύσεις στη Γαλάζια Οικονομία
- Θεσμική Ενδυνάμωση – Ψηφιακή Διακυβέρνηση
- Τεχνική υποστήριξη υλοποίησης δράσεων ιδιαίτερα στα μικρά νησιά

Μέσα αποτελεσματικής Διακυβέρνησης

Μέσα από το νομοσχέδιο προτείνεται η ουσιαστική **ενεργοποίηση του Κράτους** και αναβάθμιση του εποπτικού ρόλου του Υπ. Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής για την προώθηση του στόχου της «νησιωτικής συνοχής», ιδίως ως προς τους τομείς πολιτικής που σχετίζονται με τις καθοριστικές αρμοδιότητες του. Βασικές καιτονομίες που εισάγονται είναι:

- **Ετήσια Έκθεση Αξιολόγησης Πολιτικών στο Νησιωτικό Χώρο.** Μέχρι την 31η Μαρτίου εκάστου έτους το Συμβούλιο Νησιωτικής Πολιτικής συντάσσει και υποβάλλει στον Υπουργό Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής έκθεση αξιολόγησης και αποτίμησης αποτελεσμάτων και επιπτώσεων των πολιτικών που εφαρμόστηκαν στο νησιωτικό χώρο κατά το αμέσως προηγούμενο έτος. Η έκθεση παρουσιάζεται από τον Υπουργό Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής στην αρμόδια Επιτροπή της Βουλής των Ελλήνων εντός του πρώτου εξαμήνου εκάστου έτους.
- **Εθνικό Μητρώο Φορέων Θαλάσσιας Οικονομίας.** Εγκαθίσταται στη Γενική Γραμματεία Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής Εθνικό Μητρώο Φορέων Θαλάσσιας Οικονομίας, στο οποίο δύνανται να εγγραφούν φορείς που δραστηριοποιούνται στους τομείς που σχετίζονται με την Εθνική Στρατηγική. Η εγγραφή των ως άνω φορέων στο Μητρώο έχει ως σκοπό την προώθηση της Εθνικής Στρατηγικής, καθώς και τη χαρτογράφηση και το συντονισμό των εγγεγραμμένων φορέων, ιδίως στα πεδία της θαλάσσιας οικονομίας και ανάπτυξης, της Γαλάζιας Οικονομίας και της νησιωτικότητας.
- **Ειδικό Πρόγραμμα Θεσμικής Ενδυνάμωσης Φορέων της Θαλάσσιας Οικονομίας.** Θεσπίζεται ειδικό πρόγραμμα χρηματοδότησης, στο οποίο εντάσσονται δράσεις, μελέτες και ενέργειες για τη θεσμική ενδυνάμωση των φορέων της θαλάσσιας οικονομίας. Το Πρόγραμμα Θεσμικής Ενδυνάμωσης αφορά κυρίως τη χρηματοδότηση ερευνών - μελετών για τη συστηματική παρακολούθηση της αγοράς

και την ανάπτυξη επαρκώς τεκμηριωμένων προτάσεων στο πλαίσιο συμμετοχής σε διαβουλεύσεις ή/ και εισηγήσεις επί του περιεχομένου της Εθνικής Στρατηγικής.

- **Πλατφόρμα Ενιαίας Παρακολούθησης και Τεκμηρίωσης στους τομείς της Εθνικής Στρατηγικής.** Δημιουργείται υποδομή υπό μορφή πληροφοριακού συστήματος ως μηχανισμός παρακολούθησης και τεκμηρίωσης δεδομένων που συμβάλουν στη λήψη αποφάσεων ή/και τη διαχείριση γνώσης στα πεδία της Εθνικής Στρατηγικής, καθώς και παροχής πληροφόρησης σε σχέση με τα δεδομένα αυτά υπο μορφή Sharing Knowledge Platform). Η Πλατφόρμα Ενιαίας Παρακολούθησης και Τεκμηρίωσης διαθέτει συνεκτική και λειτουργική αρχιτεκτονική και συμβάλλει στην αναβάθμιση των ειδικών στόχων της Εθνικής Στρατηγικής και στο στρατηγικό και επιχειρησιακό συντονισμό των δομών και υπηρεσιών του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής.

Χρηματοδοτικά Εργαλεία και Μηχανισμοί

Το μεγαλύτερο έλλειμμα και στοιχείο αναποτελεσματικής άσκησης δημοσίων πολιτικών στο νησιωτικό χώρο, ήταν η έλλειψη εξειδικευμένων ή διακριτών προγραμμάτων για το νησιωτικό χώρο. Μέσω του προτεινόμενου νομοσχεδίου, προδιαγράφονται 3 διακριτά χρηματοδοτικά εργαλεία που περιλαμβάνουν:

- **Χρηματοδότηση Έργων Δημοσίου Χαρακτήρα - Πρόγραμμα ΝΕΑΡΧΟΣ.** Στο πλαίσιο υλοποίησης δράσεων της Εθνικής Στρατηγικής, οι φορείς της Γενικής Κυβέρνησης δύνανται να συνομολογούν επενδυτικά δάνεια με το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων για τη χρηματοδότηση έργων δημοσίου χαρακτήρα («Πρόγραμμα Νέαρχος»). Η εξυπηρέτηση των δανείων του Προγράμματος «Νέαρχος» χρηματοδοτείται από το εθνικό ή το συγχρηματοδοτούμενο σκέλος του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής και έχει στόχο την υλοποίηση αναγκαίων έργων υποδομής, ενέργειας και περιβάλλοντος.
- **Πρόγραμμα Χρηματοδότησης Νησιωτικής Επιχειρηματικότητας.** Το Πρόγραμμα Νησιωτικής Επιχειρηματικότητας περιλαμβάνει κατάλληλο μίγμα χρηματοδοτικών εργαλείων και μηχανισμών και αποσκοπεί στη δίκαιη, βιώσιμη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη της νησιωτικής οικονομίας, συμβάλλοντας στην αντιμετώπιση των ατελειών της αγοράς, των σοβαρών διαταραχών λόγω της γεωγραφικής απομόνωσης, αλλά και των ειδικών συνθηκών και χαρακτηριστικών του νησιώτη επιχειρηματία. Θα παρέχει στήριξη επι του λειτουργικού κόστους της νησιώτικης επιχείρησης, πρόσβαση στην αγορά χρήματος, ενίσχυση εξωστρέφειας και εξαγωγών κοκ.
- **Ταμείο Θαλάσσιας – Γαλάζιας Οικονομίας.** Παρέχεται η δυνατότητα να συσταθεί ταμείο χαρτοφυλακίου για τη χρηματοδότηση δράσεων για την ανάπτυξη και προώθηση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας στον τομέα της θαλάσσιας οικονομίας και ιδίως στον τομέα της Γαλάζιας Οικονομίας, όπως ορίζεται στην ενωσιακή νομοθεσία, καθώς και στους τομείς ναυτιλιακής τεχνολογίας, του ναυτιλιακού ή/ και ναυπηγικού εξοπλισμού, ανάπτυξης εφαρμογών και χρήση τεχνολογίας, πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) στους ανωτέρω τομείς.